

Sjekket beitemark hos tre lokale bønder for å få svar på viktig klimaspørsmål

2023-11-23

Optional[© OPP]

Alle artikler er beskyttet av lov om opphavsrett til åndsverk. Artikler må ikke viderefremmes utenfor egen organisasjon uten godkjenning fra Retriever eller den enkelte utgiver.

Les artikkelen ved å klikke her.

Torsdag 23. november 2023

NYHETER OPP 15

Sjekket beitemark hos tre lokale bønder for å få svar på viktig klimaspørsmål

Klimaregnskapet tar ikke hensyn til beitemark når bønder stemples som klimaverstinger. Nå har forskerne sjekket om beitemene i Oppdal er gode karbonlager.

KLIMA
RANDI GRETE KALSETH-IVERSEN

Agri analyse, Statistisk sentralbyrå og islandske forskere har sett på såkalt klimasmart landbruk, og brukt Oppdal som eksempel.

Den globale oppvarmingen påvirkes av klimagasser som karbon, som varmer opp jordkloden om de er ute i atmosfæren. Derfor er det gunstig at disse gassene blir lagret i bakken.

Teorien forskerne jobbet med var at det er mer karbon lagret i beitemark enn i ikke-beitemark.

Margaret Eide Hillestad fra Agri analyse kom i kontakt med fagansvarlig landbruk i Oppdal kommune, **Gro Aalbu**, og de satte seg som mål å teste hvordan det egentlig står til når det gjelder klimaregnskapet på bygda. Sammen fikk de tildelt forskningsmidler til prosjektet.

For som det er i dag telles vekten utmark eller beitemark med i klimaregnskapet; det er såkalt «ummanaget land». Det er bare dyrka areal som er med i dette regnskapet.

Resultatet etter forskningsoppdraget ble presentert på fjellandbrukskonferansen tirsdag.

Et nybrottsarbeid

Landets 70 fjellkommuner er betydelige matprodusenter. Men det har vist seg at bønder og jordbrukere er lette «å ta» når det gjelder klimaregnskap.

Men de som virkelig bidrar til klimautslipp er olje og gass-sektoren. Der har utslippene økt med 46 prosent siden 1990. Jordbruket har vært stabilt, sier Hillestad.

Det har ikke vært lett å finne gode metoder for å måle karbon i beitemark.

«Dette har vært et nybrottsarbeid. Bare å finne ubeitete land vis-a-

Her garver forskerne etter karbon i jorda. Anna Gurdrun Thorhallsdottir (bak) Margaret Eide hillestad og Jon Gudmunsson hanter ut prøver for hver tiende centimeter. Foto: Gro Aalbu

vis beitemark i en kommune med aktivt beitedrift, har vært en utfordring. Til slutt ble jorda til oppdalsbondene Ola Ishol, Geir Kleustuen og Stian Durum godkjent til forskningen.

«Vi gjorde målinger på begge sider av et gjerde, på beita områder og ikke-beita områder i ti dager, ned til 70 centimeters dybde, forklarer Hillestad.

«Teorien var at det finnes karbon ned til en meter, sier Hillestad.

Er betydelig forskjell

De tok jordprøver hver tiende centimeter, og målte mengden organisk materiale i vegetasjonen.

Landbruksrådgiver Torild Svisdal tørket prøver til hun drømte om dem om natten.

Diss prøvene ble sendt til forskningsstasjonen på Island. Her ble intensiteten i grønnfargen i disse områdene målt, det vil si hvor effektiv selve fotosyntesen er. De målte også endring i kar-

boninnholdet i lufta.

«Tallene viser at det er forskjell, men det må gjøres flere målinger, sa Hillestad.

Hun forklarte at resultatene viser en tydelig forskjell med mer organisk materiale der det var beitet enn der det ikke er beitet. Også intensiteten i fotosyntesen er sterkere der det beites.

«Dette er viktig for klimaregnskapet. Hun innrømmer at de hadde ønsket seg mer signifikant forskjell.

«Men vi fant at beitemark er et karbonlager, nesten 8 kilo karbon per kvadratmeter. Ikke-beitemark er det 7,3 kilo, sier hun.

Det er ikke veldig stor forskjell. Eivind Svisdal Mjøs rakk opp

handa og spurte om man kan si at det er likevel et tenndens? For hvis det er sju hektar mer karbon i beiteareal, så kan man gange det opp med hvor mye beiteareal det faktisk er her til lands. Og da blir det mange tonn karbon til slutt.

Det bekreftet Hillestad, og la til:

«Jeg synes dette er underkommunisert, vi trenger å dokumentere og vise at den jobben dere gjør med å ha dyra i utmarka er avgjørende.

Må vises i regnskapet

Den såkalte Naturindeksen skal ligge til grunn for et naturregnskap som Norge skal være en del av fra 2025. Her må alle tall nyanteres slik.

«Matjordra har negativ verdi i nasjonalregnskapet. Derfor må det reelle nasjonalregnskapet vise den reelle verdien av matjord og kulturlandskapet, mener Hillestad.

Hun mener det bør diskuteres om pengene fra skatteseddelen, altså Staten skal brukes på det vi faktisk vil ha: nemlig åpent landskap, beitedyr, og mulighet til å gå tur i fjellet.

«Bettetskuddet er for forsiktig. Vi må gjøre noe med det så det faktisk lønner seg å ha beite-

dyr! Vi bruker utmarka og naturen slik vi har gjort i tusen år, da kan jeg ikke skjønne at kua eller sauen er klimaversting. Det må dokumenteres, sa Hillestad.

Fagansvarlig landbruk i Oppdal, Gro Aalbu, sier til OPP at det nå er viktig at det jobbes videre med denne dokumentasjonen.

«Det er veldig mye beitemark i Oppdal, og det innebærer at det lagres veldig mye karbon her. Det er en del som sier at vi må plante mer skog for å lagre karbon, men det lagres også i beitemark.

Hun sier det er en annen viktig effekt som også må med.

«Albedoeffekten er når sollyset reflekteres tilbake ut i atmosfæren, og ikke skaper økt varme på jorda. Beitemark gir høy refleksjon, mens skog absorberer solstrålene og dermed varmen.

randi@opp.no
450 50 440